

Mike Mandel i Chantal Zakari

Shelter-in-Places

Archiwum stanu oblężenia

w ramach wystawy: *Świeże spojrzenie. Nowe formy narracji wizualnej*

Kuratorka: Iris Sikking

19 kwietnia 2013 roku mieszkańcom Watertown, w tym żyjącym tam artyście, nakazano schronić się i nie opuszczać miejsca zamieszkania (ang. *shelter-in-place*). Powodem była obława na Dzhohara Carnajewa, sprawcę zamachu w trakcie maratonu bostońskiego. Poprzedniej nocy Tamerlan, starszy brat Carnajewa, zginął w strzelaninie z lokalną policją z Watertown. Dzhohar zbiegł, porzucając samochód kilka przecznic od miejsca zdarzenia.

Błyskawicznie rozpoczęto szeroko zakrojoną obławę o charakterze wojskowym – jedną z największych tego typu akcji w historii Stanów Zjednoczonych. Dwadzieścia przecznic Watertown zostało odgradzonych przez tysiące policjantów. Liczne jednostki antyterrorystyczne otrzymały rozkaz przeszukania każdego domu w wytyczonym obszarze. Policjanci nie mieli nakazów, ale i tak wielu mieszkańców musiało opuścić swoje domy. Ludzie ci zostali następnie drobiazgowo przeszukani i zabrani do aresztu.

Szesnaście godzin później, około godziny 18.00, Carnajewa wciąż nie udało się odnaleźć, policja zniosła więc nakaz i pozwoliła ludziom na opuszczanie domów. Póltorej godziny później jeden z mieszkańców zauważył, że plandeka na łodzi stojącej na jego podwórku była obluzowana. Znalazł pod nią Carnajewa – mężczyzna żył, ale leżał w kałuży krwi – po czym zawiadomił policję. Tak gehenna dobiegła końca.

Projekt *Shelter-in-Places* (2013) – tytuł jest grą słów i wykorzystuje podobieństwo słowa *place* – „miejsce”, ze słowem *plate* – „talerz” – powstał dla upamiętnienia doświadczeń stanu oblężenia, który przeżyli mieszkańcy Watertown. To również odpowiedź na skrajną militaryzację tej akcji policyjnej. Talerze z naniesionymi zdjęciami przedstawiającymi jednostki antyterrorystyczne w trakcie obławy sprzedawano bez marży za pośrednictwem sklepu internetowego Shopify między 1 grudnia 2013 a 15 stycznia 2014 roku. Po ogłoszeniu rozpoczęcia sprzedaży szef policji Watertown kontaktował się z pracodawcą artysty, The School of the Museum of Fine Arts w Bostonie, próbując wstrzymać projekt.

Archiwum stanu oblężenia (2015) to zbiór obrazów znalezionych w internecie i ułożonych chronologicznie oraz według kategorii i lokalizacji, razem tworzą swoiste ilustracje do encyklopedycznego hasła „obława”.

Mike Mandel (1950, USA) jest fotografem. Album fotograficzny *Evidence* (1977) – jego wspólny projekt z Larrym Sultanem – zyskał status książki przełomowej, która kwestionuje założenia fotografii dokumentalnej.

Chantal Zakari (1968, Turcja) to artystka interdyscyplinarna, projektantka i edukatorka artystyczna. W swoich pracach odwołuje się do współczesnych problemów społecznych, które łączy z narracją osobistą, wątkami historycznymi i kulturą popularną.